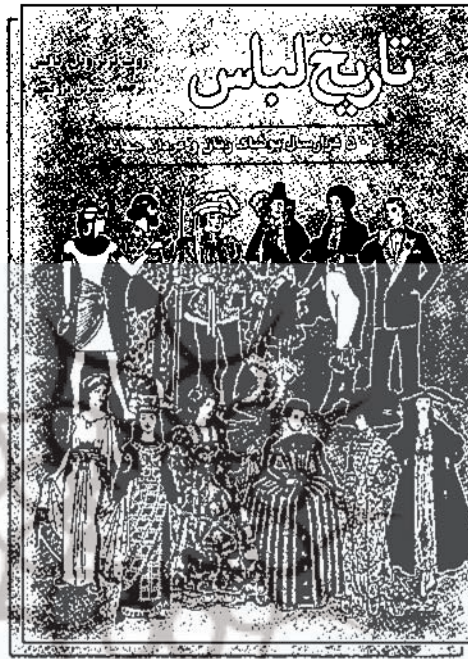

نگاهی به تاریخ پوشاک

۵۰۰۰ سال پوشاک

● نودرامین صارمی

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

دامنی بود که به شکل لنگ به دور کمر می‌بستند و کمربندی از چرم یا کتف آن را در جای خود نگاه می‌داشت.

زنان پوشش چسبانی داشتند که با یک بند که از سر یک شانه و یادوبند از سر هردو شانه می‌گذشت، آن را بر بدن نگه می‌داشتند. در آغاز تنها کاهنان بودند که پاپوش سندل به پا می‌کردند و دیگران پابرهنه راه می‌رفتند.

مرد و زن مصری به استثنای مواقعی که سوگوار بودند موی سر را می‌تراشیدند. ثروتمندان کلاه گیسی از پشم یا الیاف خرما بر سر می‌گذاشتند در حالی که اقشار کم درآمد کلاه کوچک و بدون لبه‌ای از نمد داشتند. مردان چون زنان مصری از انواع زیور، چون گوشواره، گردنبند، النگو، مچ بند و ساق بند بهره می‌جستند. پیراهن‌ها را با زیبایی و مهارت بسیار با نخ‌های زر که به شکل الیافی باریک در آمده بود آراسته می‌کردند.

پوشاک و ضمایم آن پرداخته و تصاویر مربوط را با خطوطی ساده ولی کامل ترسیم کرده و توضیحاتی در مورد جنس و رنگ بخش‌های مختلف هر لباس آورده است.

مصریان قبل از میلاد

پوشاک مصریان در این دوران از تعدد چندانی برخوردار نبود و به دلیل آب و هوای گرم از کتان تهیه می‌شد. طبقات مرفه اجتماع از پارچه لمل شفاف بافته شده از الیاف بذک استفاده می‌کردند که در جلگه‌های حاصلخیز نیل می‌روید. گرچه سفید بیش از همه مورد استفاده قرار می‌گرفت لیکن رنگ‌های متنوع روشن و تیره نیز کاربرد داشت.

اولین و اساسی‌ترین لباس مردان «شنتی» یا لباس شیر نام داشت که از پارچه کتان تهیه می‌شد. شنتی

پدید آمدن پوشاک امری تصادفی یا خواست فردی نبوده است. پوشاک بر مبنای تفکرات و نیازهای اقلیمی، مادی و معنوی اقوام به وجود آمد و آئینه تمام‌نمایی از تاریخ زندگی بشر شد و در طی قرون و اعصار، در سرزمین‌های گوناگون شکل گرفت و تحول یافت.

پوشاک در سرتاسر تمدن بشری اشکال و انواع متفاوتی داشته و به تناسب تاریخ تغییر نموده است. در دوران باستان، پوشاک دارای نظم و هماهنگی بود و در قرون وسطی شکل و ظاهری شکوهمند پیدا کرد و در عهد رنسانس پرزرق و برق شد و صورتی تجملی یافت و در عصر نوین شکلی نامشخص و رمزگونه به خود گرفت.

کتاب «تاریخ لباس» کوششی است تا سرگذشت پوشاک را در اعصار مختلف تاریخ بازگو نماید و به بررسی شیوه لباس پوشیدن مردم در زمان‌ها و مکان‌های مختلف بپردازد. ویژگی برجسته کتاب در آن است که نویسنده با دقتی خاص به تشریح و توضیح

کیف دستی
ویژه مراسم دینی

گوشواره

پادشاه بابلی

بادبزن از پر

کت و شلوار انگلیسی برای
شب، سرگرت از طسرخ کت
نظامی از پارچه
سرمه‌ای یا بقه
شال ایریشمی

پادشاه آشوری

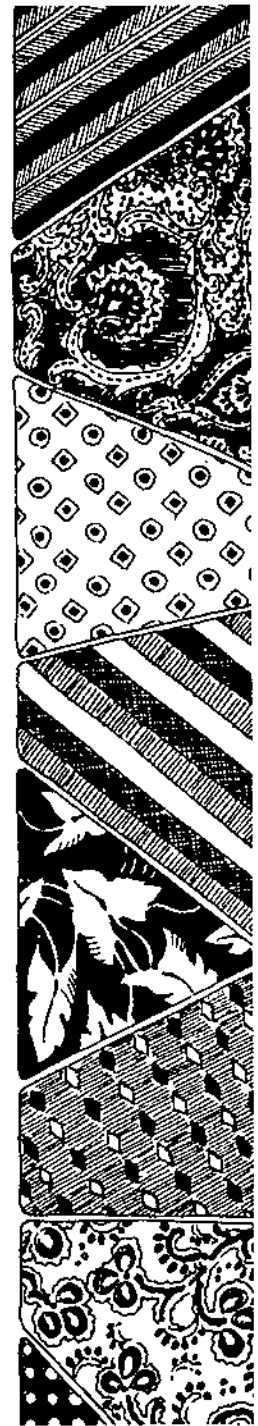

دستبند

کلاه ورزش از حصیر یا
کریاس

پروژه علمی و مطالعات
پایان جامع علوم انسانی

رم باستان

در سه قرن اول این دوران پوشش اصلی رومیان «توگا» بود که توسط زن و مرد یکسان به کار می‌رفت. توگا پارچه‌ای پشمین بود به شکل مستطیل که دور بدن پیچیده می‌شد به طوری که شانه و بازوی راست برهنه و آزاد می‌ماند. سپس به توگا پیراهنی افزوده شد، در زیر آن زیرپوشی تازانو به تن می‌کردند که نوع زنانه آن از پارچه نخی و نوع مردانه آن از پارچه پشمین بود. رومیان چه در داخل و چه در بیرون خانه، همیشه کفش به پا داشتند و تنها به هنگام غذا خوردن سندان‌هایشان را از پا در می‌آوردند. مردان در زیبا نشان دادن موهایشان وسواس بسیار داشتند. زنان موی خود را از وسط باز یا آنها را فر می‌زدند و در اطراف سر رها می‌ساختند. برخی نیز تور بر سر می‌انداختند. زنان

یونان باستان قبل از میلاد

در یونان باستان همزمان با تمدن مصر، زنان پیراهن دوخته شده چسبان، به رنگ‌های روشن و درخشان می‌پوشیدند. همراه با آن، یک دامن کمربند دار که دارای چندین ردیف چین افقی بود و تا مچ می‌رسید، بر تن می‌کردند. با این دامن، کتی کوتاه پوشیده می‌شد. در یونان، نشانه‌سوگاری، پوشیدن لباسی بدون کمربند به رنگ قهوه‌ای تیره بود. لباس‌های چروک‌دار بسیار مورد پسند بود. مردان و زنان یونانی به استفاده از عطر و روغن و مواد خوشبوکننده معتاد بودند و آنها را به مقدار فراوان به سر و بدن خود می‌مالیدند. همچنین سندان‌هایی با کف چرمین می‌پوشیدند که با تسمه‌هایی از چرم به ساق پابسته می‌شد.

بابلیان و آشوریان قبل از میلاد

گرچه تمدن بابل همزمان با مصر آغاز گردید ولی هرگز نتوانست با آن برابری کند. پوشاک بابلیان و آشوریان دو تکه، شامل یک پیراهن راسته حاشیه‌دار در اندازه‌های کوتاه یا بلند به نام «کندیس» و یک شال حاشیه‌دار در ابعاد گوناگون بود. لباس مرد و زن مشابه، و تنها شال زنان بزرگتر بود و آزاد در اطراف بدن قرار می‌گرفت. لباس‌ها از پشم یا کتان تهیه می‌شد و روی آنها با زیبایی و مهارت نقش‌هایی از گل سرخ گلدوزی شده بود. مردان ریش و موی بلند و مجعد داشتند که به آنها گرد طلا می‌پاشیدند. زنان و مردان خود را با گوشواره، گردنبند و دستبندهای طلا و نقره مرصع می‌آراستند.

همچنین روی صورت خود، شمار زیادی خال می‌گذاشتند.

ایران باستان

پوشاک ایرانیان، در حالی که ادامه لباس بابلیان و آشوریان بود، خود اشکالی گوناگون و قابل توجه داشت. این پوشاک به نام «کندیس» که از پشم، کتان و ابریشم تهیه می‌شد لباسی بود با آستین‌های گشاد که به صورت پیله‌هایی منظم در پشت بازو قرار می‌گرفت. دامن این لباس در جلو شکم یا در پهلوها چین می‌خورد. در زیر این لباس، پیراهن و شلوار زیر و جوراب می‌پوشیدند. این در تاریخ نخستین بار است که لباس زیر، آن هم در نوع دوخته شده آن مطرح گردیده است.

بعدها کندیس جای خود را به کتی داد که روی شلوار پوشیده می‌شد و به طور یقین منشأ کت و شلوار استاندارد امروزی مردان است.

ایرانیان کفش را از چرم نرم به رنگ زرد و به شکل پا می‌ساختند که تا مچ پا را می‌پوشاند و به وسیله دکمه و تسمه‌هایی که روی آن نصب شده بود، بسته می‌شد. جواهرات مورد استفاده ایرانیان بسیار هنرمندانه و زیبا، از طلائی وزین مروارید نشان همراه با مینا کاری و سنگ‌های کمیاب ساخته می‌شد. سنگ‌ها به شکل سرانسان تراش داده می‌شد.

مردان ریش و موی خود را بلند و مجعد نگاه می‌داشتند و به موی خود گرد طلا می‌پاشیدند. از زنان ایران باستان شمار اندکی تندیس به جای مانده است. زیرا زنان در زندگی اجتماعی شرکت چندانی نداشتند. نقش برجسته‌ای که از سده پنجم پیش از میلاد در دست است، یک ملکه را در پیراهن و شلواری کامل نشان می‌دهد و احتمالاً لباس زنان دوران‌های بعد نیز چنین بوده است.

مردم اروپای شمالی و بیزانس در نخستین

سده‌های میلادی

پوشش مردان شمال اروپا لباسی بود شبیه آنچه که ایرانیان باستان می‌پوشیدند. نوعی شلوار تنگ که به قواره اندام دوخته شده بود. نمونه اصلی از پوست حیوان‌ها تهیه می‌شد. در بالا با کمر بند و در پایین به وسیله تسمه‌های ضربدری تا بالای زانو بسته می‌شد. این نوع پوشاک بدون شک به دلیل مقابله با سرمای شدید سرزمین‌های شمالی به وجود آمد.

زنان پیراهن کوتاه یا بلند از پارچه پشمی نه چندان لطیف همراه با دامن بلند از همان جنس می‌پوشیدند و کمر بندی در زیر سینه می‌بستند که به پیراهن چین‌های منظم می‌داد.

ایتالیا، فرانسه، انگلستان و آلمان قرون وسطی

در قرون وسطی مردان و زنان این کشورها همچنان لباس‌های طرح رمی را که برگرفته از لباس یونانیان بود می‌پوشیدند. این لباس‌ها شامل دو پیراهن و یک شل

بود. البته در لباس این کشورها تفاوت‌های جزئی وجود داشت، به عنوان مثال در انگلستان زیرپوشی از پارچه کتان لطیف مورد استفاده قرار می‌گرفت در این زمان‌ها آرایش موی زنان آلمان دو گیسوی بافته بود که روی گوش‌ها چنبره می‌شد. همراه با این آرایش از سر بند توری، پیشانی بند طلایی و تاج نیز استفاده می‌شد.

دوران رنسانس

در دوران رنسانس پوشاک بسیاری از تزیین‌های خود را از دست داد و در برخی کشورها لباس مردان تعدیل بسیاری یافت. به عنوان مثال در انگلستان کفش هر چه بیشتر شکل طبیعی پا را به خود گرفت و تحولات لباس به گونه‌ای شد که راهی به سوی شیوه لباس پوشیدن امروز باز کند.

در قرون شانزده و هفده توجه زیادی به رشد صنایع شد و صنعت پارچه بافی و محصولاتش چون زربفت، تافته، مخمل و ابریشم تولید شده و در ساخت انواع لباس‌ها به کار گرفته شد.

کتاب در بخش‌های دیگر سیر تنوعات و تغییرات در لباس‌های اقوام و جوامع مختلف و نهایتاً لباس‌های قرون نوزده و بیست در کشورهای اروپایی را معرفی نموده است. عمده‌ترین مباحث به لباس‌های مردم فرانسه تا سال‌های ۱۹۵۸ و طرح‌های مختلف آن اختصاص یافته است.

نویسنده تاریخ لباس را از منابع مختلف و نیز طرح‌های سکه‌ها، تندیس‌ها، فرش‌های دیواری، نقاشی و تزیینات موجود از دوره‌های مختلف برگرفته است. کتاب عمدتاً به لباس‌های باب روز دوره‌های تاریخی، تجدید حیات آنها و نیز واژه‌های مربوطه پرداخته و نمونه‌هایی از آنها را نشان داده است.

در بخشی از مقدمه کتاب آمده است: دیگر کمتر ملتی را می‌توان یافت که در حیطه تمدن امروز قرار گرفته باشد و باز بتواند پوشاک سنتی احیاناً دست و پاگیر خود را کاملاً حفظ کند. چرا که لباس امروز خاص مردمان امروز است، مردمانی که زمان در زندگی اجتماعیشان عنصری است تعیین‌کننده، و این نکته‌ای است که طراحان لباس نیز به آن توجه دارند. لباس‌ها بر تن راحتند، سریع پوشیده می‌شوند، اغلب پارچه‌های قابل شستشو دارند، دست و پاگیر نیستند، جنبه‌های زیبایی و هنر در آنها رعایت می‌شود و از همه مهمتر با بودجه‌های متفاوت نیز امکان دستیابی به آنها وجود دارد.

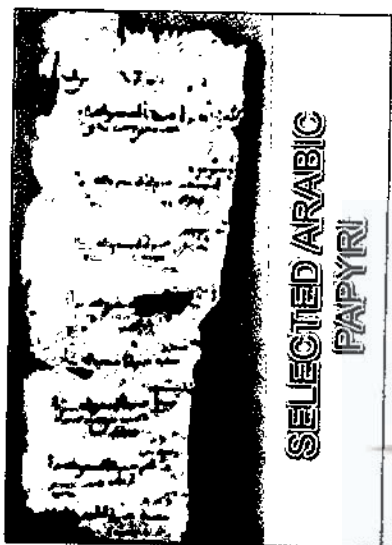
وی همچنین در مورد آینده لباس معتقد است، اینکه در آینده چه جنبه‌هایی به لباس افزوده و چه چیزهایی از آن کاسته خواهد شد مقوله‌ای مجرد نیست و بی تردید تحولات اقتصادی، سیاسی، علمی، فرهنگی و هنری عوامل تعیین‌کننده آن خواهند بود و ناگزیر بازتاب خود را در زمینه پوشاک جلوه‌گر خواهند ساخت. ویژگی برجسته این کتاب در آن است که نویسنده با دقتی خاص به تشریح و توضیح پوشاک و ضمایم آن پرداخته و تصاویر مربوط را با خطوطی بسیار ساده ترسیم کرده و توضیحاتی در مورد جنس و رنگ بخش‌های مختلف هر لباس آورده است.

SELECTED ARABIC PAPYRI

پاپيروس‌های عربی

by Geoffrey

ISBN: O-19-227500-1

اثر حاضر، مجموعه‌ای است که به بررسی و مطالعه دقیق پاپيروس‌ها (۲۶ نمونه) که همگی آنها متعلق به قبل از فتح مصر توسط فاطمیان در ۹۶۸ پس از میلاد می‌باشند، پرداخته است.

این پاپيروس‌ها، که به حساب‌ها، معاملات قانونی و نامه‌ها مربوط می‌شود اطلاعات با ارزشی در مورد مسائل اقتصادی، اجتماعی، تاریخی، سیاسی و نقشه برداری آن دوره می‌دهد. این اسناد از طرفی در جهت مطالعه زبان عربی نیز بسیار مفید است. اسناد همگی مصور هستند و متن آنها هم به زبان اصلی و هم ترجمه آمده است و بر روی هر یک نیز توضیحات مشروح و مفصلی ارائه شده است. در مقدمه کتاب نیز در این باب تجزیه و تحلیل جامعی صورت گرفته است.

دکتر جفری خان، دانشیار زبان‌های آرامی و عبری است و در موسسه مطالعات شرقی، دانشگاه کمبریج فعالیت دارد.

کتاب با جلد گالینگور و ۲۶۴ صفحه و به صورت مصور با قیمت ۳۵ پوند منتشر شده است